

УДК 378

Олег КЕДІС

*Заслужений діяч мистецтв України, доцент,
завідувач кафедри музичного мистецтва Відокремленого підрозділу
«Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв»,
м. Миколаїв, Україна*

Антон ЛАДНИЙ

*викладач кафедри музичного мистецтва Відокремленого підрозділу
«Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв»,
художній керівник та диригент студентського народного хору,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: ladnyi92@gmail.com*

Анатолій ЛЕВЧЕНКО

*доцент кафедри музичного мистецтва Відокремленого підрозділу
«Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв»,
м. Миколаїв, Україна*

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВІДПОВІДНОСТІ З ПОТРЕБАМИ СОЦІУМУ І КУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩУ

У статті з'ясована важливість актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу. Проаналізовано основні дефініції: «навчальний процес», «соціалізація» та «культурне середовище». Наведені індикатори і показники розвитку особистості, до складу яких входять: чотири сфери саморозвитку (презентуються як власний індивідуальний досвід: фізичний, психічний, соціальний, духовний); дев'ять груп видів діяльності (дозвільно-ігрова, фізично-оздоровча, художньо-образна, предметно-перетворювальна, навчально-пізнавальна, соціально-комунікативна, суспільно корисна, національно-громадянська, духовно-катарсична); чотири рівні життєвої активності особистості (потенційний, імпульсивно-ситуаційний, довільно-вольовий, креативно-творчий). Запропоновано забезпечення актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу, яке втілюється шляхом методично обґрунтованої організації, планування та керування навчальним процесом.

Ключові слова: культурне середовище, навчальний процес, освіта, соціалізація, соціум.

Входження України в світовий освітній простір викликало зміни в системі освіти, яка стає все більш значущою частиною соціальних перетворень. Ці перетворення стосуються й актуалізації змісту навчального процесу. У сучасному світі залишається актуальною проблема підвищення ефективності освіти особистості, вирішення якої залежить від професійної компетентності вчителя як головної фігури освіти. Вищезазначене актуалізувало важливість актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу.

Питання соціалізації особистості під час навчального процесу досліджували такі науковці, як Адамович І. [1], Володько А.М. [2], Побережна Л. [3], Слухенська Р.В. [5], Сокова М.С. [6], Шульга М.М. [8] та інші. Проте на сьогодні бракує комплексного дослідження щодо актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами

соціуму і культурному середовищу, що зумовило вибір теми даної наукової статті.

Мета статті – з'ясувати важливість актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу.

Найголовнішим показником цивілізованості сучасного суспільства та важливим критерієм ефективною діяльності всіх його сфер є людина, її життя, здоров'я і освіта, які визначаються як найвищі цінності. Людина здійснює свою життєдіяльність у суспільстві, тому, надзвичайно важливим на сьогодні є актуалізація змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу, що дозволить учням всебічно розвиватися.

Необхідність вирішення означеної проблеми визначається основними документами в галузі освіти України. Зокрема, у Законах України: «Про дошкільну освіту» (2001), «Про вищу освіту»

(2014), «Про освіту» (2017); Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року (2012) та інших державних документах, в яких наголошується на всебічному розвитку людини, становленню її духовного, психічного, соціального та фізичного здоров'я.

Отже, для досягнення мети даного дослідження з'ясуємо спочатку основні дефініції: «навчальний процес», «соціалізація» та «культурне середовище».

Навчальний процес – це система науково-обґрунтованих організаційних, методичних і дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньо-кваліфікаційному рівні відповідно до стандартів освіти та гармонізованих з принципами формування Європейського простору вищої освіти [4].

Соціалізація – це процес інтеграції індивіда у суспільство, у різноманітні типи соціальних спільнот (група, соціальні інститути, соціальна організація) шляхом засвоєння ним елементів культури, соціальних норм і цінностей, на основі яких формуються соціально-значущі риси особистості [7].

Культурне середовище – це складна взаємодія різних культур, цінностей, психологій, яка через соціально-груповий синтез веде до збагачення близького духовного світу майбутньої інтелігенції. Культурне середовище навчального закладу залежить багато у чому від усталеного культурного середовища регіону (району або населеного пункту) – тієї конкретної атмосфери та умов, які або сприяють, або перешкоджають розвитку культурних середовищ освітніх систем. Поліфункціональність навчального закладу зумовлює різноманітність його культурного середовища, сприяючи як виходу за територіальні межі, так і перерозподілу людських контактів, складанню культурних інновацій, можливостей вибору форм дозвілля, поведінки [3].

У сучасних умовах проблема якості освіти поступово утверджується як головний критерій порівняння ефективності, ширше – життєздатності не тільки освітніх, а й соціальних систем. У соціальному вимірі освіта стає підсистемою суспільства, яка домінує й визначає рівень і якість розвитку економіки та праці; виступає стратегічним ресурсом функціонування державних і політичних структур; є фундаментальною засадою соціалізації особистості. Суспільство наразі потребує висококваліфікованих лікарів з інтелектуально розвинутим професійним світоглядом, високим рівнем творчого потенціалу, лікарів, які здатні самостійно й виважено приймати рішення в теоретичній сферах своєї діяльності [5, 603].

Індикатором і показником розвитку особистості може слугувати системна модель життєвої активності та саморегуляції особистісного розвитку, до складу якої входять [1]:

- чотири сфери саморозвитку (презентуються як власний індивідуальний досвід: фізичний, психічний, соціальний, духовний);
- дев'ять груп видів діяльності (дозвільно-ігрова, фізично-оздоровча, художньо-образна, предметно-перетворювальна, навчально-пізнавальна, соціально-комунікативна, суспільно корисна, національно-громадянська, духовно-катарсична);
- чотири рівні життєвої активності особистості (потенційний, імпульсивно-ситуаційний, довільно-вольовий, креативно-творчий).

Забезпечення актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу втілюється шляхом методично обґрунтованої організації, планування та керування навчальним процесом, що досягається шляхом вирішення таких завдань [2]:

- спрямованість практичного заняття на реалізацію поставлених цілей з метою соціалізації та адаптації до культурного середовища та їх інформування про ступінь досягнення цілей в межах евристичних бесід;
- комплексність практичних занять, що полягає у виконанні завдань, спрямованих на соціалізацію та адаптацію до культурного середовища, на усвідомлення власної успішності навчання;
- активна навчальна та розумова діяльність упродовж навчального процесу;
- формування здатності до оцінювання та виправлення недоліків;
- урахування індивідуальних особливостей, що втілене в додаткових завданнях, розроблених відповідно до конкретних труднощів, що виникають під час навчального процесу;
- ергономічність організації місця навчання, яка забезпечується комфортним розташуванням, зручністю пересування та ротації в межах групи, можливістю використання засобів навчання в друкованому та електронному форматах.

Безсумнівно, соціалізація є однією з найважливіших функцій соціально-виховного середовища навчального закладу, яка повинна надавати різні можливості для саморозвитку і самореалізації. Однак робота по соціалізації в навчальному процесі вже давно здійснюється навчальними закладами не в достатньому обсязі.

Під впливом масовості освіта втрачає якість своєї діяльності, перестає бути фундаментальною.

Нормою стає випуск навчальними закладами культурнонеукорінених і соціально безвідповідальних людей. Очевидним є необхідність актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу.

Соціалізація – найширше поняття, що характеризує процес становлення особистості, воно передбачає не стільки свідоме засвоєння готових форм і способів соціального життя (ідей, цінностей, норм), скільки вироблення власних орієнтацій, свого стилю життя, соціального досвіду.

Соціалізація у вищій школі, на думку М.М. Шульги, є найбільш значущою ланкою в системі освіти: «потенційно здатною забезпечити формування нового типу особистості, що оптимально відповідає сучасному етапу суспільного розвитку». «Соціалізація молоді в період навчання у вищому навчальному закладі – це процес пізнання, освоєння і засвоєння студентом специфічних соціально-професійних ролей, норм і цінностей, вироблених і прийнятих в суспільстві, в конкретному вищому навчальному закладі, необхідних для виконання майбутніх соціальних і професійних функцій спеціаліста і формування на цій основі певного соціального типу особистості як системи її соціально і професійно-важливих якостей» [8, 114].

На основі аналізу робіт вітчизняних вчених М.С. Сокова пропонує розуміти соціалізацію молоді як двосторонній процес, що включає в себе, з одного боку, засвоєння індивідом соціального досвіду шляхом входження в соціальне середовище, з іншого боку, процес активного відтворення системи соціальних зв'язків індивідом за рахунок його активної діяльності, активного включення в соціальне середовище [6, 24].

Виокремимо макро-, мезо-, мікрочинники соціалізації особистості під час навчального процесу. До групи чинників макрорівня входять глобальні тенденції розвитку людства, особливо конкретно-історичного етапу розвитку певного суспільства, відповідні декларовані і реально існуючі ціннісні ідеали і норми в сфері освіти. Макрочинники визначають загальну спрямованість розвитку вищої освіти.

До групи чинників середнього рівня (мезорівня) відносяться регіональні особливості, що представляють собою етнічну, конфесійну, територіальне культурне середовище, що накладає відбиток на функціонування освіти в різних регіонах країни, а також ті динамічні процеси, які відбуваються в самій системі освіти: особливості організації навчально-виховного процесу, викладацький склад, культурне середовище конкретного навчального закладу.

До чинників мікрорівня відносяться вплив викладачів як основних агентів соціалізації, внутрішньо групові та міжособистісні, формальні і неформальні відносини в процесі здійснення навчальної діяльності, вплив субкультурних груп.

Соціалізація в навчальному закладі здійснюється в два етапи. Перший етап соціалізації особистості являє собою процес її адаптації до специфіки освітньої діяльності у навчальному закладі. Другий етап соціалізації особистості визначається домінантою професійної спеціалізації.

В рамках сучасної освіти реалізуються напрямки соціалізації: освітня, професійна і суспільна.

Відповідно до запропонованої схеми напрямків соціалізації виділяються наступні критерії: інтелектуальність, схильність діяти певним чином в процесі трудової діяльності. Критерії громадської соціалізації розглядаються на двох рівнях: базовому та активному. Базовий рівень включає в себе систему ціннісних орієнтацій. Критеріями активного рівня громадської соціалізації виступають ряд наступних соціальних якостей:

- конформність, що включає в себе законслухняність і відповідальність;
- толерантність;
- інтелігентність;
- критичне мислення;
- мобільність як готовність до постійного самовдосконалення;
- самостійність.

Для актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу можна використовувати модель, засновану на особистісно-орієнтованому підході. Вона складається з двох блоків:

1. Соціокультурне середовище освітнього закладу, що складається з морально-психологічної атмосфери, виховно-освітньої діяльності, поведінки її учасників (педагогів і студентів (учнів)) і впливу педагогів з метою формування духовно багатой, соціально інтегрованої і професійно підготовленої особистості.

2. Студенти (учні), що мають свою структуру, що розрізняється за рівнем освоєності соціальних компетенцій, за належністю до субкультурних утворень (формальним або неформальним) і в свою чергу, складається із особистостей з їх індивідуальними особливостями і схильностями.

З боку соціокультурного освітнього середовища йде соціально-педагогічний вплив на молоді з метою стимулювання їх соціалізації. У свою чергу, соціалізована особистість характеризується наявністю наступних соціальних компетенцій:

- світоглядних;
- комунікативної;

- оволодіння культурою суспільства;
- духовність і громадянськість;
- мотивація до навчання;
- досвід соціальної поведінки.

Крім того, важливі психолого-педагогічні умови, які найкращим чином сприяли б соціалізації особистості. Серед таких виступають наступні:

- 1) створення середовища в навчальному закладі, стимулююча соціалізація;
- 2) спрямованість навчально-виховного процесу на особистісно-орієнтований підхід.

Головне для педагогів – надання студентам (учням) можливості самостійного вибору. Вони потребують індивідуалізації виховання і навчання, ламання звичних стереотипів і стандартів, орієнтованих на усереднені, середньостатистичні індивідів. Навчальна робота повинна бути напруженою, інтенсивною, але обов'язково творчою. В результаті кінцевий результат повинен оцінюватися не за тим, як вдалося передати знання і вміння, а як підготували їх до самостійних дій і вміння приймати рішення в нестандартних умовах.

Існують наступні основні напрямки актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу.

1. Формування цілісного науково обґрунтованого і публічно гуманістичного світогляду, основою для якого повинні стати:

- широкий природничо-науковий і гуманітарний кругозір;
- ековалеологічна культура.

2. Виховання духовно-моральної сфери. В рамках цього напрямку одним з очевидних пріоритетів є формування моральної і правової культури молодих людей, подолання скептицизму і нігілізму.

3. Розвиток здатності до ефективного міжособистісного спілкування і взаємодії в соціально значущих видах діяльності, перш за все в трудовій, професійно-виробничій. Для досягнення успіху в цій сфері життя необхідні такі якості як цілеспрямованість (здатність до концентрації вольових зусиль), прагматичність (тверезість) мислення.

Центральним педагогічним інструментом, здатним підвищити ефективність соціалізації особистості, може стати антропоорієнтована практика кураторства. Це розробка нових засобів і технологій реалізації таких життєвих і освітніх ситуацій, в яких можливо особистісне і професійне са-

мовизначення, набуття суб'єктності, формування і розвиток якостей, що сприяють ефективній соціалізації особистості.

Отже, існують наступні показники і критерії актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу: прийняття інших (адекватний рівень прийняття інших); тривожність (оптимальний індивідуальний рівень тривожності); соціальна емпатія (адекватний рівень емпатичних тенденцій); комунікабельність (уміння встановлювати реальні контакти з однолітками і дорослими і вміння регулювати міжособистісні відносини); сформовані мотиви навчальної діяльності (наявність стійкої внутрішньої мотивації до діяльності); здатність до адаптації (адекватний рівень адаптивності).

Отже, на сьогодні існує необхідність актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу. Забезпечення актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу втілюється шляхом методично обґрунтованої організації, планування та керування навчальним процесом, що досягається шляхом вирішення таких завдань: спрямованість практичного заняття на реалізацію поставлених цілей з метою соціалізації та адаптації до культурного середовища та їх інформування про ступінь досягнення цілей в межах евристичних бесід; комплексність практичних занять, що полягає у виконанні завдань, спрямованих на соціалізацію та адаптацію до культурного середовища, на усвідомлення власної успішності навчання; активна навчальна та розумова діяльність упродовж навчального процесу; формування здатності до оцінювання та виправлення недоліків; урахування індивідуальних особливостей, що втілене в додаткових завданнях, розроблених відповідно до конкретних труднощів, що виникають під час навчального процесу; ергономічність організації місця навчання, яка забезпечується комфортним розташуванням, зручністю пересування та ротації в межах групи, можливістю використання засобів навчання в друкованому та електронному форматах.

Перспективами подальших розвідок даного напрямку є побудова моделі актуалізації змісту навчального процесу у відповідності з потребами соціуму і культурному середовищу.

Список використаних джерел

1. Адамович І. Інформаційна підтримка навчально-виховного процесу освітнього закладу / І. Адамович, О. Кулінич // Нова педагогічна думка. – 2017. – № 4. – С. 10-13.
2. Володько А. М. Особливості організації навчального процесу для формування в майбутніх перекладачів перекладацької компетентності в усному послідовному перекладі / А. М. Володько // Іноземні мови. – 2018. – № 1. – С. 41-46.
3. Побережна Л. Культурне середовище вищого навчального закладу як простір формування стилю і способу життя студентів / Л. Л. Побережна // Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: Філософія. Психологія. Педагогіка. – 07/2007. – № 3. – Ч. 1. – С. 99-101

4. Положення про організацію навчального процесу в університеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.khnu.km.ua/root/dept/nmv/res/1.pdf>
5. Слухенська Р. В. Творчий потенціал особистості студента вищого медичного навчального закладу та фактори активізації в процесі професійної підготовки / Р. В. Слухенська, Т. В. Пасько // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2017. – Вип. 55. – С. 601-607.
6. Сокова М.С. Теоретические основы исследования социализации студенческой молодежи в процессе подготовки к профессиональной деятельности // Вестник Военного университета. 2011. № 2 (26). С. 21 – 25.
7. Соціологія / за ред. В. Г. Городяненка. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2002. – 560 с
8. Шульга М.М. Особенности процесса социализации в высшей школе // Вестник Томского государственного университета. №287. – 2005. – С. 114-120.

References

1. Adamovych, I. (2017) Informatsiina pidtrymka navchalno-vykhovnoho protsesu osvithnoho zakladu [Information support of the educational process of an educational institution]. *Nova pedahohichna dumka*, 4, 10-13.
2. Volodko, A. M. (2018) Osoblyvosti orhanizatsii navchalnoho protsesu dlia formuvannia v maibutnikh perekkladachiv perekladatskoi kompetentnosti v usnomu poslidoynomu pereklyadi [Peculiarities of the organization of the educational process for formation in the future interpreters of translation competence in the oral sequential translation]. *Inozemni movy*, 1, 41-46.
3. Poberezhna, L. (2007) Kulturne seredovyshe vyshchoho navchalnoho zakladu yak prostir formuvannia styliu i sposobu zhyttia studentiv [Cultural environment of a higher educational institution as a space for the formation of the style and lifestyle of students]. *Visnyk natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»: Filosofiia. Psykholohiia. Pedahohika*, 3/1, 99–101
4. Polozhennia pro orhanizatsiiu navchalnoho protsesu v universyteti [Regulations on the organization of the educational process at the university] Retrieved from : <https://www.khnu.km.ua/root/dept/nmv/res/1.pdf>
5. Slukhenska, R. V. (2017) Tvorchyi potentsial osobystosti studenta vyshchoho medychnoho navchalnoho zakladu ta faktory aktyvizatsii v protsesi profesiinoy pidhotovky [Creative potential of the student's personality in a higher medical school and factors of activation in the process of professional training]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 55, 601-607.
6. Sokova, M.S. (2011) Teoreticheskie osnovy issledovaniya sotsializatsii studencheskoy molodezhi v protsesse podgotovki k professionalnoy deyatel'nosti [Theoretical bases of research of socialization of student's youth in the course of preparatory process at the university]. *Vestnik Voennogo universiteta*, 2 (26), 21 – 25.
7. Horodianenko, V. H. Sociology. Kyiv, Vydavnychiy tsentr "Akademiia", 560
8. Shulha, M.M. (2005) Osobennosti protsesa sotsializatsii v vysshey shkole [Features of the process of socialization in higher education]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta*, 287, 114-120.

Кедис О., Ладный А., Левченко А. Актуализация содержания учебного процесса в соответствии с потребностями социума и культурной среды

В статье выяснена важность актуализации содержания учебного процесса в соответствии с потребностями социума и культурной среде. Проанализированы основные дефиниции: «учебный процесс», «социализация» и «культурную среду». Приведенные индикаторы и показатели развития личности, в состав которых входят: четыре сферы саморазвития (представляются как собственный индивидуальный опыт: физическое, психическое, социальное, духовное) девять групп видов деятельности (праздно-игровая, физически оздоровительная, художественно-образная, предметно-преобразовательная, учебно-познавательная, социально-коммуникативная, общественно полезная, национально-гражданская, духовно-катарсический) четыре уровня жизненной активности личности (потенциальный, импульсивно-ситуационный, произвольно-волевой, креативно-творческой). Предложено обеспечение актуализации содержания учебного процесса в соответствии с потребностями социума и культурной среде, которая воплощается путем методически обоснованной организации, планирования и управления учебным процессом.

Ключевые слова: культурная среда, учебный процесс, образование, социализация, социум.

Kedis O., Ladnyi A., Levchenko A. Actualizing the content of the educational process in compliance with the needs of the society and cultural environment

In this article it has been found out the importance of actualizing the content of the educational process in compliance with the needs of the society and cultural environment. It has been established that the main indicator of the civilization of modern society and the crucial criterion for the effective activity of all its spheres is the person, their life, well-being and their education, which are defined as the highest values. A person carries out their livelihood in society; therefore, nowadays it is extremely important to actualise the content of the educational process in compliance with the needs of society and cultural environment, which will allow students to develop comprehensively. It has been analyzed the main definitions, such as “educational process”, “socialization” and “cultural environment”. It has been brought on the indicators and features of personality development, which include the following: four spheres of self-development (presented as their own individual experience: physical, mental, social and spiritual); nine groups of activities (leisure and gaming, physical and recreational, artistic and figurative, subjective and transformative, educational and cognitive, socio-communicative, socially useful, national and civil, spiritual and catharsis); four levels of vital activity of the individual (potential, impulsive and situational, arbitrary and volitional, creative). It has been established that providing the actualizing the content of the educational process in compliance with the needs of society and cultural environment is realized through

methodically grounded organization, planning and management of the educational process, which is achieved by solving the following tasks: the orientation of a practical lesson on the realization of the goals set for the purpose of socialization and adaptation to the cultural environment and their informing about the achievement degree of goals within the limits of heuristic conversations; the complexity of practical lessons, which is to fulfil the tasks aimed at socialization and adaptation to the cultural environment, at perception of their own learning success; active educational and mental activity during the educational process; forming the ability to evaluate and correct downsides; taking into account individual characteristics, embodied in additional tasks, developed in accordance with the specific difficulties that arise during the educational process; the ergonomics of the organization of the studying place, which is provided by a comfortable location, convenience of movement and rotation within the group, the possibility of using teaching techniques in printed and electronic formats.

Key words: cultural environment, educational process, education, socialization, society.

Стаття надійшла до редколегії 03.04.2018

УДК 378.637:016

Алла КОЗИР

*доктор педагогічних наук, професор факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна
e-mail: kozyr7@ukr.net*

КРЕАТИВНИЙ НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОДУКТИВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Стаття розкриває актуальні питання креативного напрямку підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до продуктивної роботи з учнями загальноосвітньої школи. Розкрита важлива властивість наявності креативного в діяльності вчителя музичного мистецтва, а саме: високий рівень творчої активності, яка спрямована на реалізацію музично-творчих здібностей у процесі сприйняття нового як духовної потреби особистості, що у свою чергу, сприяє набуттю практичного досвіду. Виокремлено значення емпатії та здатності студентів до варіативного опрацювання музичного навчального матеріалу; схильність до опанування інноваційними технологіями в музично-виховній роботі та здатність до художньої і педагогічної імпровізації, а також здатність майбутніх учителів музичного мистецтва до створення креативного середовища для взаємного творчого збагачення суб'єктів педагогічної взаємодії.

Ключові слова: креативний напрям; підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва; продуктивна робота з учнями; емпатія.

Креативний напрям професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до продуктивної роботи з учнями відповідаючи вимогам сьогодення визначається як її системоутворюючий фактор. Цілісність, зміст та специфіка означеного феномена забезпечує впровадження активних методів, засобів та форм навчання студентів, а саме: стимулювання індивідуальної активності майбутніх учителів музики; включення студентів у професійно спрямовану творчу діяльність; організацію продуктивної освіти із застосуванням інноваційних технологій навчання (створення проблемних ситуацій, кейс-методи, міні лекції, імпровізаційні завдання, рольові ігри, контекстне навчання, рефлексивні дискусії тощо), моніторинг якості освіти та модульно-рейтинговий контроль індивідуальної, групової й колективної навчальної діяльності майбутніх учителів музики.

Креативний напрям професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва виражає їх здатність до досягнення, трансляції інновацій, трансформації їх відповідно до конкретної педагогічної ситуації, а також спроможність створення інновацій в процесі професійної діяльності тощо. Креативність – це сукупність тих властивостей психіки, які забезпечують продуктивні перетворення у діяльності особистості. З цієї позиції найбільш точним було б обговорення не загальної та спеціальної обдарованості, а загальних та спеціальних моментів обдарованості, до яких відноситься креативність (Б.Теплов). Креативність розвивається у процесі діяльності, з'єднується з її провідними мотивами, виявляється як прагнення до самого процесу творчості, духовного поступу, самовираження та самоствердження.